

Оксана КАВЧАК

Національний університет “Львівська політехніка”,  
асистент кафедри кримінального права і процесу  
Навчально-наукового інституту права,  
психології та інноваційної освіти,  
кандидат юридичних наук,  
e-mail: oksana.r.kavchak@lpnu.ua,  
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-0564-3959>

## ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІКСАЦІЇ УШКОДЖЕНЬ, НАНЕСЕНИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ У ХОДІ БОЙОВИХ ДІЙ

<http://doi.org/10.23939/law2024.41.098>

© Кавчак О., 2024

У статті розглянуто у контексті норм міжнародного гуманітарного права підвищення ефективності правового регулювання фіксації ушкоджень, яких зазнали військовослужбовці у ході бойових дій. Об’єкт дослідження – правове регулювання фіксації ушкоджень, яких зазнали військовослужбовці під час збройних конфліктів. Предмет дослідження – розвиток норм, що застосовуються у період збройних конфліктів для фіксації ушкоджень військовослужбовців. Дослідження виконано згідно із діалектичним методом пізнання з використанням історичного, порівняльно-правового, системно-структурного та формально-логічного методів, що у сукупності дало змогу досліджувати питання в цілісному взаємозв’язку. Зазначено про системність реалізації норм міжнародного гуманітарного права щодо Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 р. і Додаткових протоколів I, II до них 1977 р. та їх імплементацію з урахуванням особливостей національних правових систем.

Проаналізовано норми міжнародних конвенцій щодо міжнародного гуманітарного права у контексті захисту поранених у ході бойових дій військовослужбовців і чинного національного законодавства з цих питань. Водночас у міжнародному гуманітарному праві та відповідно у національному законодавстві відсутні норми, які регулюють відповідальність за поранення військовослужбовців у ході бойових дій. Не відрегульовано у правовому плані інформування про події щодо поранення військовослужбовця у контексті кримінального та кримінального процесуального права на національному та на міжнародному рівнях. Внесені пропозиції щодо доповнення Кримінального кодексу України нормами щодо відповідальності за нанесення ушкоджень військовослужбовцям у ході бойових дій сприятимуть розвитку законодавства, яке може доповнити чинні міжнародні конвенції з міжнародного гуманітарного права.

Ключові слова: війна; міжнародне гуманітарне право; тілесні ушкодження; кримінальна відповідальність; фіксація поранення; правове регулювання; військовослужбовці; бойові дії; Кримінальний кодекс України.

**Постановка проблеми.** Необхідність постійної уваги держав, міжнародних організацій та науковців до підвищення ефективності міжнародного гуманітарного права продиктована особли-

востями сучасних збройних конфліктів. Їх небезпека та тяжкі наслідки для людей зумовили необхідність подальшого розвитку самостійної галузі міжнародного публічного права – міжнародного гуманітарного права, що застосовується у період збройних конфліктів, спрямованого на надання допомоги жертвам війни (пораненим, хворим, особам, що зазнали аварії корабля, військовополоненим, цивільному населенню), на обмеження військових у виборі методів та засобів її ведення. Один із очевидних негативних наслідків такого стану – невизначеність норм міжнародного гуманітарного права щодо окремих аспектів фіксації наслідків поранення учасників збройних конфліктів або отримання інших ушкоджень під час бойових дій.

**Аналіз дослідження проблеми.** Дослідження різних аспектів міжнародного гуманітарного права у контексті забезпечення прав учасників збройних конфліктів висвітлено у працях В. Базова, А. Був'є, М. Гнатовського, М. Грушко, Е. Давида, В. Денисова, О. Задорожного, В. Калугина, Т. Короткого, А. Кориневича, Н. Мельцера, В. М. Лисика, Ж. Пікте, В. Репецького, Ю. Решетникова, М. Сассолі, В. Х. Ярмачі та інших юристів-міжнародників. Ця проблема останнім часом все частіше в порядку денному різних міжнародних наукових конференцій та конгресів. Динамічний процес зміни сучасних збройних конфліктів неможливо адекватно та всебічно відобразити у наукових працях, що робить затребуваним та своєчасним дослідження зазначеної теми.

**Мета статті** – дослідження підвищення ефективності правового регулювання фіксації ушкоджень, яких зазнали військовослужбовці у ході бойових дій.

**Виклад основного матеріалу.** В умовах постійного вдосконалення військової техніки та озброєнь ускладнюються засоби та методи ведення війни, за якими не встигають заборонні або обмежувальні положення міжнародного гуманітарного права, особливої його частини, що називають “Женевським правом”. Збройні конфлікти, що відбувалися наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст., є підтвердженням сказаного у контексті воєнної агресії російської федерації щодо України.

Законодавчі та виконавчі органи України приділяють значну увагу розвитку медичного та соціального забезпечення військовослужбовців, представників правоохоронних органів, які беруть участь у бойових діях у складі Сил оборони України. Сьогодні на законодавчому рівні прийнято багато рішень стосовно військовослужбовців, а саме реалізації соціальної та медичної допомоги їм, про те не зазначено механізм доказової бази отримання особою, яка перебуває в зоні бойових дій, травм під час виконання своїх обов’язків з метою захисту країни.

“Женевське право”, а саме Женевські конвенції, ухвалені у 1949 р., зобов’язують усі країни дотримуватись певних норм під час збройного конфлікту, оскільки вони спрямовані на захист жертв війни і жодна країна не може їх денонсувати. Це право охоплює чотири Конвенції [1].

Необхідно врахувати, що за порушення “III Конвенції про поведження із військовополоненими” та “IV Конвенції про захист цивільного населення під час війни” у ст. 438 Кримінального кодексу України передбачено відповідальність: за жорстоке поведження з військовополоненими або цивільним населенням, вигнання цивільного населення для примусових робіт, розграбування національних цінностей на окупованій території, застосування засобів ведення війни, заборонених міжнародним правом, інші порушення законів та звичаїв війни [2].

Зважаючи на викладене вище, чітко усвідомлюємо, що на протиправні дії, які агресор вчиняє стосовно мирного населення (наприклад, бойовий снаряд попадає у цивільну споруду, постраждало або загинуло цивільне населення через вчинення певних дій з боку агресора), поширюється диспозиція ст. 438 КК України.

Проте, окрім III та IV конвенцій, є ще конвенції стосовно людей, які унаслідок бойових дій з певних причин – через поранення більше не можуть брати участь у збройному конфлікті. Це зазначено у Конвенції I про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях та Конвенції II про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, що зазнали корабельної аварії, зі складу збройних

сил на морі. Конвенції підлягають дотриманню “за будь-яких обставин”, серйозні їх порушення повинні бути кримінально караними.

Однак, аналізуючи Кримінальний кодекс України, бачимо, що у випадку поранення військовослужбовця чітко не регламентовано, за якою статтею мають бути внесені відомості в Єдиний реєстр досудових розслідувань (далі – ЄРДР) [3].

Сьогодні слідчі, до яких надходять повідомлення про поранення військовослужбовців, стикаються із проблемою: за якою статтею вносити відомості в ЄРДР, а саме за ст. 438 КК України, ч. 1 ст. 15, ст. 115, КК України чи ч. 3 ст. 110 КК України.

Як зазначено вище, ст. 438 КК України стосується лише цивільного населення. За ч. 1 ст. 15, ч. 1 ст. 115, КК України (замах на вбивство), на нашу думку, поранення недоцільно кваліфікувати, оскільки цей злочин не може бути кваліфікований як замах на вбивство у випадках, коли винний діє з неконкретизованим умислом, допускаючи можливість як заподіяння будь-якої шкоди здоров’ю, так і настання смерті.

Відповідальність у цих випадках повинна наставати лише за наслідки, фактично заподіяні. Якщо умисне вбивство може бути вчинено як з прямим, так і з непрямым умислом, то замах на умисне вбивство можливий лише з прямим умислом, тобто вчинене повинно свідчити про те, що винний усвідомлював суспільну небезпечність своїх дій, передбачав можливість або неминучість настання смерті іншої людини і бажав її настання, однак смертельний результат не настав з незалежних від нього обставин.

Окрім цього, треба зазначити, що відомості вносились за ч. 1 ст. 15 ч. 1 ст. 115 КК України, а у ч. 2 ст. 115 є такі підпункти, як: 5) вчинене способом, небезпечним для життя багатьох осіб; 12) вчинене за попередньою змовою групою осіб; 14) з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості.

Також звернемо увагу, що санкція ч.1 ст. 115 передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк від семи до п’ятнадцяти років, а ч.2 ст. 115 карається позбавленням волі на строк від десяти до п’ятнадцяти років або довічним позбавленням волі.

Стосовно ч. 3 ст. 110 КК України зрозуміло, що сторона агресора посягає на територіальну цілісність держави, із цією метою відбувається збройний конфлікт. Проте у частині 3 зазначено, що це має призвести до загибелі людей або інших тяжких наслідків, під якими слід розуміти смерть однієї чи декількох осіб, значну шкоду здоров’ю людей, майнову шкоду у великому чи особливо великому розмірах тощо.

Як бачимо із диспозиції статті, у цьому випадку вона стосується декількох людей. Безумовно, що наслідок – загибель двох і більше людей за ступенем суспільної небезпеки істотно відрізнятиметься від спричинення смерті одній особі.

Також немає визначення “інші тяжкі наслідки”. Лише у Постанові Пленуму Верховного Суду України “Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини проти безпеки виробництва” зазначено, що під цим терміном слід розуміти випадки заподіяння тяжких тілесних ушкоджень хоча б одній людині, середньої тяжкості тілесних ушкоджень двом і більше особам, шкоди у великих розмірах підприємству, установі, організації чи громадянам, а також тривалий простій підприємств, цехів або їх виробничих дільниць. Механізм визначення інших тяжких наслідків під час війни відсутній. Оскільки слідчий – процесуально незалежна особа, то у цьому випадку він на власний розсуд визначає інші тяжкі наслідки [4].

Тому було б доцільно, внести зміни до Кримінального кодексу України, а саме додати ст. 438-1, яка повинна звучати так: “Порушення міжнародних Конвенцій та домовленостей, що призвели до ушкоджень або загибелі військовослужбовця”, або додати уточнення “осіб, які несуть службу у зоні бойових дій”. У цей перелік повинні входити особи, які захищають територію країни, тобто до них варто зарахувати військовослужбовців Сил оборони та Служби безпеки України, поліцейських, працівників Державного бюро розслідування та інших служб, відряджених нести службу в зони бойових дій та на звільнених від окупації територіях.

Факт отримання ушкоджень військовослужбовцем можна розглядати із позиції дотримання Конвенції у частині захисту людей, лише якщо він виконував службові обов'язки у зоні бойових дій.

Про поранення військовослужбовця повідомляють екстреним службам, які за можливості виїжджають та фіксують це правопорушення. У такому разі особа отримала тілесні ушкодження, однак оскільки вона є військовослужбовцем (тобто особою, яка захищає цивільне населення), ці дії не підлягають внесенню в ЄРДР, оскільки не підпадають під диспозицію жодної зі статей, зазначених у КК України, їх кваліфікують на власний розсуд. Військовослужбовців розглядають як "військову одиницю", тобто особу, яка пішла захищати свою землю. Однак, на нашу думку, військовослужбовця недоцільно прирівнювати до військової одиниці, адже це жива людина, а не техніка.

Відповідно до ч. 1 та ч. 2 ст. 214 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) слідчий, дізнавач, прокурор невідкладно, але не пізніше ніж через 24 години після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення фіксує вчинені агресором правопорушення. У цьому випадку слід врахувати, що слідчо-оперативна група виїжджає у лікарню першої, другої або третьої локації [5].

За необхідності призначають судово-медичну експертизу [6]. Під час огляду встановлюють, яку травму тіла отримав військовослужбовець унаслідок зовнішнього впливу або інших причин: поранення та інші пошкодження, яких вони зазнали під час дій, чи фізичні рани тіла, такі як проникаюча або наскрізна рана, забиті рани, всі переломи, опіки, струси від вибуху, всі наслідки дії біологічних і хімічних агентів, наслідки впливу іонізуючого випромінювання або будь-якої іншої руйнівної зброї.

Заподіяння іншій особі тілесних ушкоджень належить до обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення та відповідно до ст. 214 КПК України підлягають внесенню до ЄРДР. Потрібно врахувати, що у випадку завдання тілесних ушкоджень військовослужбовцю зі сторони агресора такі дії аналогічно свідчать про вчинення кримінального правопорушення, однак, як вказано вище, у КК України немає відповідної статті, за якою можна кваліфікувати ці дії.

Як зазначено вище, у випадку поранення військовослужбовця доставляють у медичний заклад, де лікар надає висновок. Ці відомості повинні долучатись до кримінального провадження. Нині у такому випадку складають довідку форми-100, у якій зазначають, за яких умов військовослужбовець отримав поранення, а також звідки та куди його доставили на лікування [7].

Проте не можна виключати випадків, що військовослужбовець приїхав до лікарні, почав лікуватися, але довідки про обставини травми не має із об'єктивних причин, наприклад, командир загинув на місці бою, перебуває на виконанні бойового завдання, а також випадків, що призводять до затягування або непроведення службового розслідування та створення різноманітних перепон з метою невивплати грошової компенсації.

Військовослужбовець, неспроможний продовжувати військовий шлях через певні фізичні вади, що виникли внаслідок війни, повинен збирати різні довідки, шукати волонтерів та різні допоміжні засоби для проживання у соціумі, в якому опинився.

Отже, під час внесення відомостей у Єдиний реєстр досудових розслідувань забезпечується:

1. Належна фіксація вчинення кримінального правопорушення зі сторони агресора відносно військовослужбовця.

2. Недопущення затягування процесів у частині надання довідки про обставини травми (для реалізації зазначеного пункту необхідно внести зміни і доповнення до Кримінального процесуального кодексу України та нормативних актів Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних сил України).

3. Належне забезпечення права військовослужбовця на отримання медичного та соціального пакетів [8].

Відомості стосовно загибелі військовослужбовців у зоні бойових дій внаслідок нападу з боку агресора вносять у ЄРДР за ст. 115 КК України “Вбивство”. Однак у жодному пункті ч. 2 ст. 115 КК України не вказано “внаслідок дій агресора”. Про те, що це сталося внаслідок вчинення протиправних дій зі сторони агресора, вказано зазвичай у “додаткових відмітках, де особа, відповідальна за наповнення відповідних баз даних, зазначає “військовослужбовець”.

Вважаємо, що загибель військовослужбовця необхідно виділити в окрему статтю, що дасть можливість виокремити осіб, які віддали своє життя, захищаючи мирне населення та свою землю.

Отже, із урахуванням наведеного вище, було б доцільно внести зміни до КК України, а саме додати статтю 438-1, яка повинна звучати так:

Порушення міжнародних конвенцій та домовленостей, що призвели до ушкоджень або загибелі військовослужбовця.

1. Отримання військовослужбовцем або особою, яка виконує службові обов’язки у зоні бойових дій, поранення внаслідок агресії з боку ворога.

2. Отримання військовослужбовцем або особою, яка виконує службові обов’язки у зоні бойових дій, поранення у вигляді тяжких або особливо тяжких тілесних ушкоджень внаслідок агресії з боку ворога.

3. Загибель військовослужбовця або особи, яка виконує службові обов’язки у зоні бойових дій, внаслідок агресії з боку ворога.

Зазначені пропозиції відповідають положенням Римського статуту Міжнародного кримінального суду [9].

Нині реалізація положень запропонованої статті може здійснюватися Військовою службою правопорядку в Збройних силах України або іншими правоохоронними органами.

Внесення відповідних доповнень у Кримінальний кодекс України слугуватиме прикладом доповнення міжнародного гуманітарного права новими положеннями, спрямованими на посилення відповідальності виконавців воєнних агресивних дій. Запропоновані положення дискусійні. Але історія показує, що кожне положення Женевських конвенцій приймали у напружених дискусіях на підставі фактів Другої світової війни.

**Висновки.** У збройних зіткненнях сторони прагнуть здобути перемоги над противником, використовуючи сучасні методи та засоби ведення бойових дій, які під впливом науково-технічного прогресу постійно розвиваються та вдосконалюються. Однак норми міжнародного гуманітарного права забороняють сторонам, які воюють, застосовувати зброю, снаряди, речовини та методи ведення воєнних дій, “спроможні заподіяти зайві пошкодження або зайві страждання” особам, які опинилися у сфері воєнних дій. Як показує практика ведення воєн та збройних конфліктів, становлення, розвиток та застосування норм міжнародного гуманітарного права є прогресивними.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Женевські конвенції про захист жертв війни 1949 року. Уповноважений Верховної Ради з прав людини. URL: <https://www.ombudsman.gov.ua/uk/zhenevski-konvenciyi-pro-zahist-zhertv-vijni-1949-roku> (дата звернення: 01.02.2024).

2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 01.02.2024).

3. Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення: Наказ Офісу Генерального прокурора від 30.06.2020 р. № 298. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text> (дата звернення: 01.02.2024).

4. Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини проти безпеки виробництва: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.06.2009 р. № 7. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va007700-09#Text> (дата звернення: 01.02.2024).

5. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. *База даних “Законодавство України” / ВР України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4651-17> (дата звернення: 01.02.2024).

6. Про проведення судово-медичної експертизи: Інструкція Міністерства охорони здоров’я України від 17.01.1995 р. № 6. *База даних “Законодавство України” / ВР України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95#Text> (дата звернення: 01.02.2024).

7. Про затвердження Керівництва з медичної евакуації в Збройних силах України: Наказ Генерального штабу Збройних сил України від 09.07.2018 № 258. URL: <https://turbota.mil.gov.ua/poranennya/forma-100-kartka-poranenogo> (дата звернення: 01.02.2024).

8. Допомога після поранення. Довідник із прав, обов’язків та алгоритму дій військовослужбовця у разі поранення, травми чи захворювання (2023). URL: [https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2023/05/%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA\\_%D0%92%D0%9B%D0%9A.pdf](https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2023/05/%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%92%D0%9B%D0%9A.pdf) (дата звернення: 01.02.2024).

9. Римський Статут Міжнародного кримінального суду. *База даних “Законодавство України” / ВР України*. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_588#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text) (дата звернення: 01.02.2024).

## REFERENCES

1. *Zhenevski konventsii pro zakhyst zhertv viiny 1949 roku*. [Geneva Conventions for the Protection of War Victims of 1949]. *Upovnovazheni Verkhovnoi Rady z prav liudyny*. URL: <https://www.ombudsman.gov.ua/uk/zhenevski-konvencyii-pro-zahist-zhertv-vijni-1949-roku> (Accessed: 01.02.2024) [in Ukrainian].

2. *Kryminalnyi Kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 05.04.2001 r. No. 2341-III* [Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine dated April 5, 2001 No. 2341-III]. *Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (Accessed: 01.02.2024) [in Ukrainian].

3. *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Yedynyi reistr dosudovykh rozsliduvan, poriadok yoho formuvannia ta vedennia: Nakaz Ofisu Heneralnoho prokurora vid 30.06.2020 r. No. 298* [On the approval of the Regulation on the Unified register of pre-trial investigations, the procedure for its formation and management: Order of the Office of the Prosecutor General of June 30, 2020 No. 298]. *Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text> (Accessed: 01.02.2024). [in Ukrainian].

4. *Pro praktyku zastosuvannia sudamy Ukrainy zakonodavstva u spravakh pro zlochyny proty bezpeky vyrobnytstva: Postanova Plenuma Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 12.06.2009 r. No. 7* [On the practice of Ukrainian courts applying legislation in cases of crimes against production safety: Resolution of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine dated June 12, 2009 No. 7]. *Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va007700-09#Text> (Accessed: 01.02.2024) [in Ukrainian].

5. *Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 r. No. 4651-VI* [Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 04.13.2012 No. 4651-VI]. *Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4651-17> (Accessed: 01.02.2024) [in Ukrainian].

6. *Instruktsiia pro provedennia sudovo-medychnoi ekspertyzy. Instruktsiia Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 17.01.1995 r. No. 6* [Instructions on conducting a forensic medical examination. Instruction of the Ministry of Health of Ukraine dated January 17, 1995 No. 6]. *Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95#Text> (Accessed: 01.02.2024) [in Ukrainian].

7. *Pro zatverdzhennia Kerivnytstva z medychnoi evakuatsii v Zbroinykh Sylakh Ukrainy: Nakaz Heneralnoho shtabu Zbroinykh Sylakh Ukrainy vid 09.07.2018 No. 258* [On the approval of the Guidelines for medical evacuation in the Armed Forces of Ukraine: Order of the General Staff of the Armed Forces of Ukraine dated 07/09/2018 No. 258]. URL: <https://turbota.mil.gov.ua/poranennya/forma-100-kartka-poranenogo> (Accessed: 01.02.2024) [in Ukrainian].

8. *Dopomoha pislia poranennia. Dovidnyk iz prav, oboviazkiv ta alhorytmu dii viiskovosluzhbovtisia u razi poranennia, travmy chy zakhvoriuvannia* (2023). [Help after injury. Handbook on the rights, responsibilities and algorithm of actions of a serviceman in case of injury, injury or illness]. URL: [https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2023/05/%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA\\_%D0%92%D0%9B%D0%9A.pdf](https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2023/05/%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%92%D0%9B%D0%9A.pdf) (Accessed: 01.02.2024) [in Ukrainian].

9. *Rymskyi Statut Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu* [Rome Statute of the International Criminal Court]. *Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy*. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_588#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text) (Accessed: 01.02.2024). [in Ukrainian].

*Дата надходження: 09.02.2024 р.*

**IMPROVING THE EFFICIENCY OF THE LEGAL REGULATION  
OF FIXING DAMAGES INFLICTED TO MILITARY PERSONNEL  
IN THE COURSE OF COMBAT ACTIONS**

In the context of the norms of international humanitarian law, the article examines the improvement of the effectiveness of the legal regulation of recording injuries inflicted on servicemen during hostilities. The object of the study is the legal regulation of recording injuries inflicted on servicemen during armed conflicts. The subject of the study is the development of norms used during armed conflicts to record injuries to servicemen. The research was carried out based on the dialectical method of cognition with the use of historical, comparative-legal, systemic-structural and formal-logical methods, which together made it possible to investigate issues in a holistic relationship. It is noted that the systematic implementation of the norms of international humanitarian law regarding the Geneva Conventions for the Protection of War Victims of 1949 and Additional Protocols I, II to them of 1977 are implementations taking into account the peculiarities of national legal systems.

The norms of international conventions on international humanitarian law in the context of the protection of servicemen wounded during hostilities and current national legislation on these issues have been analyzed. At the same time, in international humanitarian law and, accordingly, in national legislation, there are no norms that regulate responsibility for inflicting wounds on military personnel during hostilities. It is not regulated in the legal relationship of informing about events related to the wounding of a serviceman in the context of criminal and criminal procedural law at the national and international levels. The submitted proposals on supplementing the Criminal Code of Ukraine with regulations on liability for injury to servicemen during hostilities will contribute to the development of legislation that will complement current international conventions on international humanitarian law.

**Key words:** war; international humanitarian law; injuries; criminal liability; wound fixation; legal regulation; military; hostilities; Criminal codex of Ukraine.